

מהותו של חג השבועות

אנו עומדים לקראת חג השבועות, שמתבוננים בתורה עולה שאלה גדולה, אנו מציינים את חג השבועות, כזמן מתן תורתנו, וכל אופי החג, שכפי שנחגג ברוב הציבור הדתי, הוא חג מתן תורה, אך שאנו מתבוננים בתורה, אין לכך שום איזכור.

חג הקציר במקרא

החג מוזכר כחג הקציר:

"וְחַג הַקִּצִּיר בְּכוּרֵי מַעֲשֵׂיךָ אֲשֶׁר תִּזְרַע בְּשָׂדֶה; וְחַג הָאֶסֶף בְּצֹאת הַשָּׁנָה, בְּאֶסְפְּךָ אֶת מַעֲשֵׂיךָ מִן הַשָּׂדֶה" (שמות כ"ג)
"וְחַג שִׁבְעוֹת תַּעֲשֶׂה לָּהּ, בְּכוּרֵי קִצִּיר חֲטִיִּם; וְחַג הָאֶסֶף תִּקּוּפַת הַשָּׁנָה" (שמות ל"ד)
"וּבְיֹום הַבְּכוּרִים, בְּהַקְרִיבְכֶם מִנְחָה חֲדָשָׁה לַיהוָה בְּשִׁבְעֵתֵיכֶם, מִקְרָא קֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם; כָּל מְלֹאכֶת עֲבֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ" (במדבר כ"ח)

מצוות הקרבת שתי הלחם

עוד מציינת התורה את מצוות הקרבת שתי הלחם:

"וּסְפַרְתֶּם לָכֶם מִמַּחֲרַת הַשָּׁבֹת, מִיּוֹם הַבִּיאָכֶם אֶת עֹמֶר הַתְּנוּפָה, שִׁבְעַת שָׁבָתוֹת תְּמִימֹת תִּהְיֶינָה, עַד מִמַּחֲרַת הַשְּׁבִיעִית תִּסְפְּרוּ חֲמִשִּׁים יוֹם; וְהִקְרַבְתֶּם מִנְחָה חֲדָשָׁה לַיהוָה, מִמִּזְבְּחֵיכֶם תְּבִיאֹוּ לֶחֶם תְּנוּפָה, שְׁתֵּים שְׁנֵי עֶשְׂרִים סֹלֶת תִּהְיֶינָה, חֶמֶץ תֹּאפִינָה, בְּכוּרִים לַיהוָה... וְהִנִּיף הַכֹּהֵן אוֹתָם עַל לֶחֶם הַבְּכוּרִים תְּנוּפָה לִפְנֵי ה', עַל שְׁנֵי הַכֹּבֶשִׂים; קֹדֶשׁ יִהְיֶה לַיהוָה לִפְנֵי" (ויקרא כ"ג)

מהתורה ברור שמהותו של החג, הוא חג להתחלת קציר החיטים.

דברי האברבנאל

כפי שכותב באופן מפורש האברבנאל:

"והנה לא נתנה התורה טעם לחג הזה שיהיה זכר ליום מתן תורה, לפי שלא הוקבע החג לזיכרון מתן תורתנו, כי התורה האלוקית אשר היתה בידינו והנבואה אשר היא בידינו עדה על עצמה ואין צורך לקדש יום לזכור אותה. אבל היה טעם חג השבועות להיותו התחלת קציר"

עיון בעניינו של חג

כדי לנסות להסביר את החיבור שעשו חז"ל בין חג שבועות למתן התורה, נעמיק בעניינו של חג, ועיקרם של דברים מהרב איתמר אלדר.

חג השבועות מחובר בתורה לקורבן העומר וספירתו, כדי להעמיק יותר בעניינו של החג, נתבונן גם בדברים שכותבת התורה על קורבן העומר.

"כִּי תִבְאוּ אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר אֲנִי נֹתֵן לָכֶם וְקִצְרְתֶּם אֶת קִצְרֶיהָ וְהִבֵּאתֶם אֶת עֹמֶר רֵאשִׁית קִצְרֵיכֶם אֶל הַכֹּהֵן. וְהִנִּיף אֶת הָעֹמֶר לִפְנֵי ד' לְרִצְוֹנְכֶם... וְלָחֶם וְקֵלִי וְכַרְמֶל לֹא תֹאכְלוּ עַד עֶצֶם הַיּוֹם הַזֶּה עַד הִבֵּיאָכֶם אֶת קֶרְבֶּן אֱלֹהֵיכֶם חֶקֶת עוֹלָם לְדֹרֹתֵיכֶם בְּכָל מִשְׁבַּתֵיכֶם."
כלומר, שמגיעים לא"י, מתחילים לאכול מתבואת הארץ, יש חשש שהאדם ישכח שהברכה והשפע הם מהקב"ה, לכן בטרם יתחיל לאכול מתבואות השנה החדשה הוא מצווה להביא את הראשית הקציר אל בית המקדש, ההנפה מבטאת את הרעיון שכל עולם החומר, מטרתו להתרומם אל הקודש על ידי כך שייסיע לעולם הרוחני להתממש במציאות. ההנפה מזכירה

לאדם שלמרות שטרם בהשגת התבואה היא מתנת שמיים.
לקחת השעורים בצורתם הגולמית ללא כל עיבוד והשיעור שלהם שהוא עומר, שמיד מזכיר לנו את שיעור המן היומי שהיו מקבלים בכל יום, מכון אותנו שמטרת קורבן העומר היא לומר לאדם מאכלך הוא מתנה אלוהית, אפילו שאיננו יורד כמן מן השמיים אלא נעשה על ידי עמלך בשדה.

ואז מתחיל תהליך ספירת העומר שמסתיים בשבועות,

מהות קורבן שתי הלחם – השלב האנושי

מה שנעשה בשבועות שונה בכמה וכמה צדדים שיעזרו לנו להבין את מהות החג מקורבן העומר:
מקריבים קורבן מן החיטים לעומת קורבן העומר שהוא משעורים, מאכל בהמה לעומת מאכל אדם.

קורבן זה איננו המוצר הגולמי, אלא לחם חמץ שנאפה מן החיטים, הוא בכמות כפולה, כל אחד מהלחמים עשוי מעומר.
הוא מוקרב יחד עם קורבן שלמים ולא רק עולה כקורבן העומר.
הוא מתיר את התבואה החדשה לשימוש בעבודת המקדש (מנחות, לחם הפנים), לעומת קורבן העומר שמתיר את אכילת התבואה לשימוש יום יומי של חול.
בזמן הקרבת העומר העם אסור באכילת חמץ (יום שני של פסח), לעומת זאת בחד השבועות, אוכלים חמץ.
שאנו מתבוננים בהבדלים אלו ניתן לומר, קורבן העומר עניינו ללמדנו שהקב"ה הוא הזן ומפרנס אותנו, שהדברים החומריים הבסיסיים בעולם, הנדרשים לקיום האדם והאנושות הם חסד אלוהי.
לעומת זאת בחג השבועות, עולים דרגה, וזוכרים שגם כל השכלול של העולם, פיתוח הרעיונות והמחשבות, פיתוח הצד האנושי, הצד שמחובר אל הקודש, גם הוא כולו מהקב"ה.

חיבור חג השבועות למתן תורה

דבר זה מסביר את כל ההבדלים שציינו.
מקריבים קורבן מן החיטים הצד האנושי לעומת קורבן העומר שהוא משעורים הצד הבהמי, קורבן זה איננו המוצר הגולמי, אלא לחם חמץ שנאפה מן החיטים, כי הוא מבטא את היצירה, העשייה והפיתוח שלנו בכל הרמות.
הוא בכמות כפולה, כל אחד מהלחמים עשוי מעומר, כי לא מדובר על הקיום הבסיסי אלא על הקומות הנוספות של האנושות.
הוא מוקרב יחד עם קורבן שלמים ולא רק עולה כקורבן העומר, כי השלמים מלמדים על השותפות שלנו.
הוא מתיר את התבואה החדשה לשימוש בעבודת המקדש (מנחות, לחם הפנים), לעומת קורבן העומר שמתיר את אכילת התבואה לשימוש יום יומי של חול, כי הוא מדבר על הקומות העליונות של הקודש והרוחניות של האדם.
בזמן הקרבת העומר העם אסור באכילת חמץ (יום שני של פסח), לעומת זאת בחד השבועות, אוכלים חמץ, כי הוא רומז על היצירה האנושית.
על פי הדברים האלה, ניתן להבין מדוע חיברו חז"ל את חג השבועות עם מתן התורה, כי התורה היא המפתח הגדול ביותר לפיתוח הצד האנושי העליון של האדם, פיתוח הרעיונות והמחשבות, פיתוח הצדדים הנפשיים, נשמתיים והרוחניים של האדם.

בחג הזה תפקידנו לשמוח ביכולת שניתנה לנו מהקב"ה, להודות עליה, לזכור שהיא עיקרו של האדם, להתחייב להשתמש במתנה האלוקית הזאת, להשקיע בה את מיטב כוחנו, לשם שמים ובהכרת תודה.

יהי רצון שבחג השבועות הבעל"ט, נזכה לבנות עוד קומות בבניין האדם.